

SZARVASI ÚJSÁG

A KERESZTÉNY NEMZETI POLGÁRSÁG LAPJA.

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Égész évre 360 k.
Fél évre 180 k.
Negyedévre 90 k.
Egyes szám 6 k.

Felelős szerkesztő: Dr. SALACZ ELEMÉR. — Felelős kiadó: GULYÁS PÁL.
Laptulajdonos: a Szarvasi Kiszgazdák és Földművesek Pártköre.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: III. K. BELICZEY-UT 115. SZÁM.

Hirdetések mm sora
2-30 K, Apróhirdetés
10 szög 50 K,
Hivatalos hirdetések
garmond sora
10 K, Nyilt-tér sora-
ronként 20 korona.

MEGJELENIK MINDEN PÉNTEKEN REGGEL.

1722—1922.

Szarvas nagyközsége ünnepel. Ünnepli 200 éves fennállását. Vele együtt ünnepel a szarvasi ág. h. ev. egyház. Kétszáz évvel ezelőtt egyszerre alakult mind a kettő. Sőt tekintve az akkori viszonyokat, előbb alakult az egyház, csak azután a község. Kétszáz év nagy idő. Ma, amikor Magyarország területi épsege megcsontkiva, ma, amikor az egyetemes evangélikus egyház legősibb egyházaítl megfosztva, mi szarvasiak mégis ünnepelünk, örömlünk poharába a keserűség könnye hull. Romok felett állunk!

Romok közé jöttek kétszáz évvel ezelőtt az ösök is. De az isteben vetelt hit és az emberi munka a romokat eltakarította s az elhanyagolt földet termővé tette. Az ösök munkája nyomán áldás fakadt.

1822. évben a város újra alapításának százados évfordulóján Szarvas községe, ahogy azt dr. Zsilinszky Mihály megírta, igen fényes ünnepeit ült.

„Ekkor november 3-án épen vasárnapon ülték meg a nevezetes emlék ünnepeit nagy pompával. Már előző szombaton este megkondultak a harangok és a nép tömegesen tödült a feldíszített templomba, hol alkalmi beszéd tartott. Éjfélkor és vasárnap reggel ismét valamennyi harang zugása és Szolnokból hozatott mozsarak durrogása hirdette a nap ünneplés voltát. Maga az isteni tisztelt is imponázta. Az kszaton hat hegedű, két kárimé, három trombita és dob hangjal vegydték a hatalmas or-

gona hangok közé. Az urvacsora kiszolgáltatása után két szónoklat tartott és pedig magyar nyelven Gaal József, tót nyelven Machula Gábor által. Isteni tisztelt után közebédek voltak a városházán és a parochiakon. A piac közepén magas álványon két nagy hordó bor volt elhelyezve, melyekből a bor vékonyan áiacsurgott a vi-gadó nép számára!”

Igy ünnepeit, így emlékezett meg Szarvas az ösökről száz évvel ezelőtt.

Ma a 200 éves évfordulón ünnepségünk külső keretei nem lesznek oly nagy arányiak, de a belső keret, a szívünk, a lelünk hálával van eltelve azok iránt, akik megalapították Szarvas községét.

Ma az élet nehéz súlyától meg-görnyedve, de felemelt homlokkal hálattal szívvel borulunk le a gondviselés előtt, hoy megértük a 200 éves évfordulót.

Az ösök hite, munka szeretete és kitartása serkentsen bennünket arra, hogy községünket nagygya tegyük.

Amikor szívből üdvözöljük a körünkbe jött vendégeinket, kérjük a jó Istent, tegye nagygya, hatalmas szegény, megcsontkított hazánkat és Szarvas községünket. Ünnepejlünk azzal a szent hittel, „hogy az utódok munkás kezé tovább építse azt a jövőnd nemzedék szellemi és anyagi jólétének előmozdítására.”

Tüzifa száraz bükk-hasább kis és nagy telekben, valamint darabóva állandóan kapható és előjegyezhető a Szarvasi Gazdák és Iparosok Szövetkezet fatelepén.

1—3

HIREK.

— **Lapunk új ára.** A papíros árának egyre növekvő emelkedése az elé a választás elé állított bennünket, hogy vagy a lap árát emeljük, vagy terjedelmét csökkentjük. Az utóbbit tartottuk célszerűnek, most így módon lapunk egyes számaát olcsóbban is tudjuk olvasóinkhoz eljuttatni, máfelöl 3 teljes és sűrű szedésszöveggelalond a helyi hírszolgáltatásnak is meg tudunk felelni. Ekként a község érdeke sem szenved, sőt nyer, mert lapunk egyes példányait a mai naptól kezdve 6 koronáért tudjuk olvasóinkhoz juttatni.

— **Szolgabíró választás.** A szombton lefolyt meggyűlés egy szolgabírói állás is betöltetett, amelyre pályázott dr. Marsal Ferenc is, aki azonban csak 66 szavazatot kapott dr. Tóth Béla 87. szavazatával szemben.

— **Módosítják a forgalmi adó törvényt.** A pénzügyminiszteriumban törvényjavaslatot dolgoztak ki, amely közvetlenül a nemzetyűlés összeűlése után kerül tárgyalásra. Az új javaslat az általános forgalmi adóról szóló törvényt fogja módosítani. Kimondja ugyanis azt, hogy a forgalmiadótt csak az áru árába belekalkulálva szabad áthárítani a vállalkozó, nyiltan azonban feltüntetni a forgalmi összegét tilos. Ezzel szemben kimondja az új törvényjavaslat azt, hogy a forgalmiadó alapját úgy kell kiszámítani, hogy az összes bevételből le kell vonni azok 3%-át s az így megmaradó összeg után kell leróni az általános forgalmiadótt. A

törvényjavaslat intézkedéseinek életbeéltetésével tehát még fog szünni a kereskedelemnek és ipar-nak az a séréme, hogy a forgalmi-adó címén beszedeti összegek után ismét forgalmiadót kelljen fizetni.

— **Esküvők.** Özv. Dudás Jánosné Zsuzsika leánya Litauszki Jánossal, Erzsike leánya Darvas Sándorral f. hó 19-én d. u. 3 órakor az ó-templomban, — özv. Szabó Györgyné Jucika leánya Lohoczki Mihályval f. hó 25-én d. u. 3 órakor az ó-templomban, Konyecsi Mihály és neje Jucika leánya Molnár Pállal f. hó 26-án d. u. fél 4 órakor az ó-templomban, — Bakulya György és neje Zsuzsika leánya Hicz Jánossal f. hó 26-án d. u. 3 órakor az új-templomban, — Gyuris György és neje Zsuzsika leánya Podhradszky Pállal f. hó 26-án d. e. 11 órakor a kondorosi ev. templomban, — özv. Priesovszky Jánosné Mariska leánya Belopotozky Györggyel és Pál fia Melis Zsuzsikával nov. 1-én d. u. 4 órakor a kondorosi ev. templomban tartják esküvőjüket.

— **Megkapják a közalkalmazottak a beszerzési segítséget.** A Kansz. einöksége szerdán délután 5 órakor tartotta meg ülését, melyen foglalkozott a kormány-nak a tisztviselők legutóbb benyújtott memorandumára vonatkozóan tett ígéreteivel. A pénzügyminiszter ugyanis megígérte a küldöttségnek, hogy a memorandumban kért beszerzési segítséget megadja. Sajnos, az ígért előleg nagyon kevés lesz. A közszolgálati alkalmazottaknak azt a kérését, hogy a fizetések a drágasági indexszámhoz igazodjanak, a kormány nem teljesítette, ellenben ígéretet tett arra, hogy a ruhaakciót fenn fogja tartani.

— **Tárgysorjáték.** A Szarvasi Helyi Tanítóegyesület okt. 29-iki táncmulatsága alkalmával jótékonycélu tárgysorjátékot is rendez. A nyeremények között vannak szép női kézi munkák, kötények, való festők, zsebkendők, harisnyák, kizsített borkok, élőbaromfi, különböző husok, borok, pálinka, likőr, cukor, cukorkák, levélpapír, levelezőlapok, kenyerek, szappanok, cserépedények stb. Egy sorsjegy ára 20 korona. Kapható az elarusító leánykánál és a piactéri iskolánál, Rohoska Géza tanító lakásán.

— **Meggyorsítják a föld-reform végrehajtását.** Az összes vármegyék gazdasági felügyelőinek nagyváradi Szabó István földművelésügyi miniszter a földművelésügyi minisztériumban tartott tanácskozáson részletes utasítást adott a földreform gyorsabb és simább végrehajtására. Különösen hangsúlyozta, hogy a kormánynak eltöltött szándéka, hogy az általános megnyugvásra a törvény mielőbb végrehajlassék. A miniszter elakarja kerülni, hogy kormánybiztosokat rendeljen a felügyelők fölé, miért is elvárja, hogy a felügyelők mindenben a kiadott utasítás szerint járjon el.

— **Műsoros előadás.** A Szarvasi Helyi Tanítóegyesület okt. 29-én az Árpád-szálló disztermében változatos műsoros előadást tart. Előadás után táncmulatság lesz, amelyre az előadásra váltott jegyek érvényesek. Helyárak: 80 és 60 kor. a páholy 400 kor. Diákjegy 20 kor. Jegyek előre válthatók a piactéri iskolánál, Rohoska Géza tanító lakásán. Előadás estéjén a pénztárnál.

— **Huszonegy esztendőig istállóban tartották.** Csornánról jelentik nekünk, hogy az ottani csendőrséghez a minap el-képesztő esetről érkezett jelentés. A közeli Árpás községben lakó Sámson József gazda istállójában — a level szerint — elmébeteg ember él, aki már évtizedek óta nem látta a napvilágot. A kiküldött járór megállapította, hogy a feljelentésben foglalt állatok megfelelnek a valóságnak és hogy a házigazda öccse, negyvenkét éves Sámson Kálmán csakugyan már több mint huszonegy esztendeje van bezárva a János istállóba. A szerencsétlen agyalágyult embert mint a barmot tartották a jászolhoz kötözve. Amint az eset ilyenformán napfényre került, azonnal intézkedtek, hogy az elmébeteget tébolyháza szállítsák s a felháborító gonosztevő ekkövető, a Sámson-család ellen szigorú büntető eljárás induljon.

— **Köszönetnyilvánítás!** Méltóságos gróf Bolza Pál ur Szarvas fennállásának 200 éves évfordulója alkalmából a vezetése alatt álló egyesület céljaira, tagjaink főlegéjézésére 25.000 K-át juttatott kezeinkhez, amiért is a memes leiku fő urnak bőkezű adományáért egyesületünk nevében ezuton is hálás köszönetemet

nyilvánított, Práznovszky Béla, a „Hadirokkantak, hadiözveggek és hadiárvak nemzeti szövetsége” szarvasi fiókjának elnöke.

— **Ünnepélyes közgyűlés.** A szarvasi helyi tanító egyesület azon alkalomból, hogy Molnár János igazgató tanítónak, az egyesület elnökének a Magyarországi Tanítók Eötvös-alap Einöksége az Eötvös alap tiszteletbeli tagsági oklevelét fogja átadni, 1922. évi október 29-én d. e. 11 órakor az állami polgári leányiskola tornatermében ünnepélyes közgyűlést tart. Az ünnepélyes közgyűlés tárgysorozata: 1. A szarvasi férfi dalkar éneke. 2. Megnyitó beszédet mond Pataki János egyesületi alelnök. 3. Ünnepi beszédet mond Rákos István az Eötvös alap és a magyarországi tanítók országos szövetségének az einöke. 4. Egyesületek és testületek üdvözlései. 5. Befejző elnöki beszédet mond Molnár János egyesületi elnök. 6. A szarvasi férfi dalkar befejező éneke. Délelben az Árpád-szálló éttermében közebed — étkezés étlap szerint. Este az Árpád disztermében műsoros előadás, utána táncmulatság.

— **Aki baltával követel öngyilkosságot.** Siklóson Márton Jánosné ottani asszony a minap szokatlan módon vetett végelet életének. Favágó baltával, tükrök előtt állva tizenegyet csapást mért a fejére. Hamarosan kiszendedett.

— **Új magyar bélyegek.** A posta-díjszabás emelkedésével új bélyegek válnak szükségessé és ezekből néhány a legközelebbi napokban már meg is jelenik. Aratós rajzzal forgalomba kerül a 9 koronás, parlaments rajzzal a 12, 20 és 30 koronás. A hivatalos bélyegsor is megváltozik és a következő értékekből fog állani: 50 fillér, 1, 4, 5, 10, 12, 30, 50 és 100 korona. Bizonyára a portójegysor sem marad meg mai értékei mellett.

Egyház. Iskola.

* **A megyei szabadoktatás.** A békésvármegyei szabadoktatási bizottság körirata most érkezett meg az összes megyebeli tanintézetekhez. A körirat tájékoztatást ad a szabadoktatás országos szervezőteréről és programjáról. A tanfolyamok 4 csoportra oszlanak:

ugymint 1) analfabéta tanfolyam, 2) népies ismeretterjesztő előadások, 3) szabadlécseleis előadások az intelligensebb közönség számára újabb tudományos vizsgálatakról és kutatások eredményéről és 4) névfőiskolák. Tiszteletdíj az óradók számára óránként 50—100 korona, amiből az tünik ki, hogy a koplaló magyar tanfőiskolák még ma is hősiesszen szolgálgják a kulturát.

Irodalom.

A Talmud magyarfordítása, ami tíz évvel ezelőtt akkora konszernációt keltett s a fordítót annyira üldözték miatta, sőt az oláh cenzurá is betiltotta az újabb kiadását, — kibővített tartalommal újból megjelenik, azonban a nyomdai drágaság miatt csak korlátozott példányszámban. Az érdekes mű egyedül a kiadónál: Luszénszky Alfonznál kapható. (Budapest, III., Nád-utca 1. sz.) Ára 200 korona.

SPORT.

Szimtka. Győsc. 5-1 (3-1)

Bíró: Malatinszky

Olyan teljesítményt produkált vasárnapj játékával a Szimtká, olyan eredményt ért el, mely nem egy kezdő csapat teljesítőképességét sejtett, hanem dicséretére várhat bármely elsőosztályú klubnak is.

Az eredmény teljesen reális, mert olyan játékot még pályánkon nem látott a közönség. Az egész csapat kifogástalan volt, lelkesen, gyorsan a csatárokösszjátékuká közelítették meg az ellenfél kapuját és ami a fő befejező aktiójuk lövés volt. Ilyen játék után a legnagyobb bizalommal nézhetünk a jövőbe.

Rágyanszki ismét bebizonyította, hogy jó kapus. Bencsik, Mikolaj hátvédeknek sok dolguk nem volt. Hibátlanul dolgoztak. A fedezet sor kitélt magáért. Majerik, Vitális és Klimaj összeállításban egyetlen egy egyesületnek nincs hasonló. Különösen Vitális kitűnő. 25 méterről lött goalja ideális volt. Klimaj szerelése is leadásai pontosak. Majerik fáradhatatlan tempó bírása half. A csatársor is elemében volt.

Ez annak tulajdonítható, hogy végre completen állhattak ki. Legjobb embere Liska volt, kinek elmúlt játéka életének legszebb játéka volt. Gyors, jó szöktett leadásai pontosak voltak s jó átörő képességgel rendelkezik. Törékvéseit siker koronázta, mert 2 goalt lött. Nem maradtak alul összekötői sem. Dolesch, Marosi. Dolesch kitűnő irányítója a csatársornak. Jó technikával rendelkezik és ami a fő, nem önző játékos. Goal 6 is löhetett volna, de inkább átengedte biztos helyen álló Dandának. Marosi gyorsaságával tűnt ki. Dauda és Podani Patyó játékan nagy haladás mutatkozik, az elmúlt játékok semmivel sem maradt alul társainak.

Goal lövők: Liska (2) Dauda (2) és Vitális, a Gysc. részéről Gaal voltak.

Nyilt-ter. *)

*) E rovatban közlöttékért a szerkesztőség felelősséget nem vállal.

Itéljenek az iparosok.

II.

Előző számban közöltem, hogy az Ipartestület egy sebtében leadóit „bizalmi nyilatkozattal” mily módon dezavválta engemet. Mint említettem ezt egy cseppet sem veszem zokon az Ipartestület ebben részes előjárósági tagjaitól, mert a napi fárasztó fizikai foglalatosságok után testileg és lelkileg kimerülve hirtelenében olyan probléma elé lettek állítva, melynek elbírálása pihent és friss szellemet igényel.

Ezért igazán nem nehezíthetem meg azt a bizonyos bizalmat megszavazókra, pláne miután, hogy mint Krisztus tanítványai közt, szintén akadt egy Judás, aki a bizalom nyilatkozat létrejötte körül titokban kegyes volt nekem egy kis bekukkantást engedni, a minnek nyomán az a sejtésem, hogy az egész csak kis privát érdeket tekintő presszionálás szüleménye és nem az Ipartestület előjáróságának egyenes határozata.

Miután a nyilatkozat éle volta-képpen ellenem irányul és nem is éppen burkoltan (csak zárjelenben) megbélyegzésemre törekszik, bátor leszek a következőkben egyet-mást feszegetni.

Sorban vegyük tehát vizsgálat

alá. először is magát az Ipartestületet; mennyiben nyugszik erkölcsi alapon s esetleg mennyiben nem.

Erkölciségről szólva utalnunk kell az erkölcsi törvényeinek mibenlétére: amely bizonyos cselekedetek megítélési módján épül. Eddig legalább ez a felfogás volt divatos, azaz a felgyülemlett tapasztalatok alapján általános érvényű, hogy az oly cselekedet; a mely jóra vezet, ugy a szándékot, mint a módot illetőleg s eredményeinekösszege magunkra vagy a közre hasznos, illetve kellemes, erkölcsös cselekedet.

Ezek szerint a világrend alapján az erény kell, hogy képezzék; a következményükben másokra keblemellen, kínos, káros cselekedetekkel egyszóval a rosszal szemben a hová soroznánk a vétkezést, bünt s a mértékletenséget is. Hogy példákat is felhozzak, ilyen erkölcsi jó a jó hírtév (melynek én magam csekély részét élvezem) s rossz a rágalom, melyből bőven kivették már eddig is, részemet jóakaróim.

Az elmondottakból folyik, hogy minden a mi az ember és a társadalom fontartására és különösen tökélyesbítésére alkotott rend felforgatására céloz, vétek és bűn. Valjon lehet-e már a szándék is bűn vagy érdem? Nem lehet, mivel az nem csupán eszméje a valóság; hanem kezdete a bűnnek és gonoszsnak, mert ösztön a cselekvésre, mely-vele kapcsolat-gan van.

Erénynek pedig nevezem az olyan cselekvési módot, amely az egyének és a társadalomra néve hasznos cselekvények gyakorlásában nyilvánul meg.

Hátra marad még a mértékletesség s ellentétnek az általános jellemzése. hogy aztán elővehessük azokat az egyéneket, akiknek tükörképét az előbb egy kissé szárazon tárgyalt erkölcsi fogalmakhoz viszonyítva akarnék a nagyérdemű közönség elé oda állítani.

Folytatása következik

Ganyecz György.

Gyalult és fejes savanyított káposzta kapható Kovácsik Pál fűszer kereskedésében. 1—2

